

טעם המן

מתוך הקדמה לחוברת רישום צעדי הריקודים

בעונות המתחלפות. התחושות הרבות בחיינו בארץ, בכל תקופה. ההשפעות הרבות שיש לנו מכל עדה בארץ, שירים הלקוחים מהתנ"ך ואווירתם המיוחדת. השמחה המשותפת שלנו והחוויה לרקוד יחד. ריקודי הזוגות, עם אינסוף הנושאים והווריאציות שבינו לבינה.

כל אלה משפיעים עליי ביצירת ריקודי עם ישראליים. עם זאת, הריקודים צריכים להיות עממיים, פשוטים ובתנועה שוטפת. הציבור הרחוק אותם צריך להרגיש אותם טוב, ולחוש שהם מבטאים אותו נאמנה.

כל ריקוד וצורתו המיוחדת. לכל ריקוד ישנו הרקע שלו, ההשראה והחוויה המיוחדת לו. הן מושפעות מן הנושא המיוחד, מהנעימה והקצב, שילוב התנועות, הצורות והצעדות. כל ריקוד והסיפור המיוחד שלו ודרך יצירתו.

תודה לידידי הוותיק **דני עוזיאל**, אשר האיץ ועזר בהוצאת חוברת זו לאור.

על הריקוד מספר לנו יואב סידי

ריקוד הזוגות "טעם המן" חובר בשנת 1950.

המילים והלחן לשיר נכתבו על ידי **יצחק אליהו נבון**. (לפי **ברכה צפירה** זהו לחן פרסי). **יצחק נבון** היה משורר יהודי-טורקי-ישראלי שנפטר בשנת 1952. זהו שיר אהבה עם מילים תנכיות כגון מור וקינמון וה"מן" האגדי שהאכיל את בני ישראל במדבר.

שיר נוסף וידוע שלו הוא "ניצני שלום", שאף לו חיבר **יואב** ריקוד זוגות.

יואב עבר קורס מדריכים לריקודי עם בשנת 1947. ב-1950 שירת בצוות הווי נח"ל. על "טעם המן" כתב: זהו הרקוד הראשון שיצרתי, כוונתי הייתה להגיש רקוד שקט, עדין ופשוט לזוגות (דבר שהיה חסר בין הריקודים הסוערים באותה תקופה). לשלב את הנעימה היפה בסגנון של רומנסה ספרדית ובקצב של 3/8 עם הצעדות התימניות והאווירה הישראלית, זאת בתנועות קלות, פשוטות ושוטפות. הפסיעות בשני הבתים זהות זו לזו. בבית הראשון הן מתבצעות כשבני הזוג בחזית משותפת (הידיים מוצלבות לפנים) ובבית השני אותן הפסיעות, כשבני הזוג עומדים פנים אל פנים.

ולדתי בקיבוץ רמת דוד בעמק יזרעאל, בו התחנכתי ובגרתי. במקום זה מצויים שורשיי, המשפיעים על יצירתי. זהו לידי האזור היפה ביותר בארץ, בכל עונה בשנה ובכל שעה משעות היום.

פגשתי לראשונה בריקודים ישראליים, כשהשתתפתי, בהיותי בן 16, בקורס לריקודי עם שהתקיים באזור, בהדרכת **גורית קדמן**. קשה לתאר את התלהבותי מהריקודים, האווירה, התנופה הרבה והתקוות בתחילת יצירה של פולקלור, הווי וריקודים ישראליים. התלהבות זו נמשכת למעשה עד היום והיא גוברת עם הזמן, תוך קשר עמוק ואהבה רבה לנושא.

בנעוריי הדרכתי ריקודי עם בקיבוץ והכנתי הופעות לחגים. בהיותי בנח"ל, הדרכתי את להקת המחול של הנח"ל והופעותיה הרבות, קורסים למדריכי מחול והרקדות רבות. שם הכרתי את **מירה**, ששיתפה עמי פעולה, כמדריכה מעולה ורקדנית נהדרת. מאז אנחנו יחד, כשותפים לחיים ובכל שטח, כשהיא נותנת השראה וסיוע ומשתתפת פעילה בתכניות ובהדרכה.

לאחר השחרור מהנח"ל הדרכתי בחוגים רבים, השתלמויות מדריכים, הרקדות רבות של ציבור רחב באירועים שונים, כוריאוגרפיות ללהקות מחול רבות, מופעים רבים בארץ והופעות רבות בחו"ל. כמו כן, הדרכת מדריכים ורוקדים בחו"ל.

סיוע ליוצרים צעירים וותיקים, ביצירת ריקודי עם - ליטוש, רישום והפצה. ניהול השתלמויות למדריכים ותיקים שאני מארגן עם **מירה**, בצירוף חוברות הדרכה, הסברים מקצועיים ורישום הריקודים.

התחלתי ליצור ריקודי עם, עם שחרורי מהצבא. הריקוד הראשון היה "טעם המן" ואחריו רבים, רבים אחרים. בחוברת זו לא נכללו כולם, אלא רוב מייצג, לפי סדר יצירתם.

בריקודי אני מנסה לתת ביטוי לתחושות והחוויות המשפיעות עליי. אווירת הקיבוץ בו גדלתי, החיים החלוציים המשותפים, השמחות, העצב וכל החוויות שחולקים יחד בקיבוץ. הנוף הכפרי, השדות והטבע של העמק, האווירה וההווי הישראלי, קצב החיים שלנו, הנוף המיוחד שלנו בארץ, הגיאוגרפי (והאנושי), האקלים

יואב אשריאל

הבת היא מיוחדת ורומנטית (אחיזת סנדוויץ') אך אינה מופיעה ברישומים של **יואב**! יכול להיות שגם כאן, כמו בהורה מדורה, האחיזה אינה מקורית של **יואב** אבל הפכה ברבות השנים להיות חלק בלתי נפרד ומזוהה עם הריקוד.

באחד מהרישומים מוסיף **יואב** כי ניתן לרקוד את הריקוד גם לפי הלחן של "ילדתי מרוסיה". בהתאם לדעה שהייתה מקובלת אז, שאפשר להחליף מנגינות לריקודים, דבר שהיה מוסיף עניין לריקוד אבל מטיל צל של ספק על השפעת תוכן השיר (שיר אהבה) על הכוריאוגרפיה.

בריקוד יש שילוב יפה בין מזרח למערב בין הלחן המזרחי לסגנון האירופאי ובין הצעדות התימניות שמוצאן בריקודי נשים ערביות בתימן ששינו כאן אופי והפכו למערביות. יש בריקוד שילוב יפה של התייחסות קרובה ואינטימית לבת הזוג לבין ריקוד חברתי וגם התייחסות לבן/בת הזוג השכנים משני הצדדים.

יש לשים לב שבבית הראשון הבן אינו "חובק" בימינו את מתני הבת (כפי שקיים ברוב הריקודים היום), אלא שני בני הזוג אוחזים ידיים מוצלבות מלפנים. יתכן וזה אופייני לצניעות שהייתה פעם...

הריקוד נרקד עד עצם היום הזה בעיקר בחוגי נוסטלגיה והפך, לדעת רבים, לנכס צאן ברזל של המחול העממי הישראלי, וללא ספק לריקוד הדגל של **יואב אשיראל** שנחשב לאחד מעמודי התווך של המחול העממי ושרבים מריקודיו הפכו לריקודי עם (הורה מדורה, הורה נרקודה, כליזמר, לילה לילה, עז וכבש ועוד...)

טעם המן

צורת הקבוצה: זוגות במעגל

מבנה הריקוד: שני בתים, בכל בית שלושה חלקים, חלק ג' – פזמון

משקל: 3/8 כל 3/8 ירשמו כספירה אחת.

בית ראשון

חלק א': זוגות במעגל עמידה רגילה, אחיזת ידיים סגורה בשיכול מלפנים. התקדמות נגד כיוון השעון.

1-2 צעדה תימנית החל בשמאל.

3-6 שתי העברות משקל לפנים ולאחור החל בימין לפנים. התנועה תעשה בברכיים כפופות ובתנופה כבתנועת נדנדה.

7-8 כמו 1-2 החל בימין.

1-8 חוזר שנית.

חלק ב':

1-2 צעדת צימוד בשמאל לשמאל, פסיעה בשמאל לשמאל.

3-4 שיוף ימין בשיכול לפני שמאל, ניעה בשמאל (ימין

יואב אשיראל עם האקורדיון, 1947

הערה: המושג "בית" ברישום ריקודי עם, פירושו שהלחן מתחיל "סבב" הוסף אבל הצעדים הפעם שונים.

המשקל המוזיקלי של השיר, כפי שמופיע ברוב התווים הקיימים, הוא 3/4 אבל, יש מקומות שהוא כתוב ב-3/8. ניתן בוודאות לשמוע את השמיניות בעיבוד המוזיקאלי (בהקשות של התוף). כדי להפוך את התנועה לאיטית ועדינה, בחר **יואב** לבצע כל צעד על 3/8 וברישום הריקוד הוא רושם כל תיבה של 3/8 כספירה אחת.

הריקוד מתחיל בצעדה תימנית אבל ללא השהייה וללא הסגנון התימני. כלומר, זו הפעם הראשונה שהצעדה התימנית נכנסת לריקוד שלא לפי אופייה המקורי התימני אלא יותר כצעדת "באלנס" אירופאית.

המבנה של הריקוד דומה לריקודי עמים שבהם יש צעדת יסוד הנרקדת פעם במעגל ופעם בזוגות, ובין החלקים חלק שהוא הפזמון החוזר.

ריקודים קודמים לטעם המן שבהם קיים אותו הרעיון (ללא הפזמון החוזר) הם אור חבצלות ואל הרהט של **רבקה שטורמן**. ריקוד נוסף של **יואב** באותו סגנון הוא בת צורים.

הריקוד קל לביצוע ויש בו הן התייחסות לבת הזוג והן לזוגות השכנים תוך תנועה בשני מעגלים של בנים ובנות שנעים לכיוונים נגדיים. האחיזה בבית השני של הריקוד היא אחיזת יד ימין כשיד שמאל של הבן עוטפת את יד

"התחלתי ליצור ריקודי עם, עם שחרורי מהצבא. הריקוד הראשון היה "טעם המן" ואחריו רבים, רבים אחרים. בחוברת זו לא נכללו כולם, אלא רוב מייצג, לפי סדר יצירתם."

יואב סידי:
"הריקוד נרקד
עד עצם היום
הזה בעיקר בחוגי
נוסטלגיה והפק,
לדעת רבים, לנכס
צאן ברזל של
המחול העממי
הישראלי, וללא
ספק לריקוד
הדגל של יואב
אשריאל..."

טעם המן

מילים ולחן: **יצחק אליהו נבון**

גזרתך - תבנית נוגה,
 ריחה נרד ובמור סוגה, שפתותיך ארגמן,
 ניבן - בינות, טעמן - מן.

פזמון:

טעם המן, המן, המן,
 אם יסופר לא יאומן.
 צוף, תירוש, חלב ודבש
 לא ירווני, חיכי יבש,
 את אשק שפתותיך
 תשקיני עדניך.

פזמון:

טעם המן...

בת שירתי, עופי נא
 מול תמתי כיונה.
 ברה הנה כחמה,
 ליווית חן נעימה.

פזמון:

טעם המן...

כפופה לפני ברך שמאל ואצבעות הרגל כלפי מעלה).

5-8 כמו 1-4 ברגליים נגדיות לצד ימין.

1-8 חוזר שנית.

חלק ג':

1-2 צעדה תימנית החל בשמאל.

3-4 צעדת חילוף לפני החל בימין.

1-4 חוזר עוד שלוש פעמים.

בית שני

חלק א': זוגות במעגל עמידת פנים אל פנים, גב הבן למרכז המעגל, יד ימין של הבת אחוזה בשתי יד הבן בגובה הכתפיים.

כמו חלק א' בבית ראשון, ב-3-6 תנועת הנדנדה מתבצעת כשצד ימין של רגלי בני הזוג קרובות זו לזו.

חלק ב': אחיזת ידיים ימניות

1-4 כמו 1-4 בחלק ב' בבית ראשון. בזמן השיוף נפגשים עקבי רגל ימין של בני הזוג השכנים. תוך הניעה הצמדת ידיים שמאליות אל בני הזוג השכנים משמאל. נוצר מעגל בעמידה חילופית בקשר ידיים ורגליים.

5-8 כמו 1-4 ברגליים נגדיות ולצד שני באחיזת ידיים שמאליות ומפגש עקבי רגליים שמאליות וידיים ימניות.

1-8 חוזר שנית.

חלק ג': פזמון. כמו בבית ראשון

רישום: המדור לריקודי עם.

